

ONDERWIJS EN ARBEIDSMARKT: EEN NAUWE SAMENWERKING

Raymonda Verdyck

“Een impuls van hoop en perspectief, een impuls aan hervormingen en nieuwe ideeën voor een duurzame relance”. Deze inspirerende oproep kon ik niet aan me voorbij laten gaan. Als afgevaardigd bestuurder van het GO!, onderwijs van de Vlaamse gemeenschap wens ik dan ook graag de rol van het onderwijs bij deze duurzame relance in de verf te zetten. De maatschappelijke relevantie van ons onderwijs kan immers niet genoeg benadrukt worden.

Ons onderwijs levert geen op maat gemaakte werknemers af aan de arbeidsmarkt, de opdracht van het onderwijs gaat immers veel verder dan jongeren klaar te stomen voor de arbeidsmarkt. We moeten bijdragen tot de volledige ontplooiing van alle talenten van de leerlingen, zodat deze de nodige flexibiliteit hebben om mee te evolueren met de arbeidsmarkt. Maar ook de bedrijfswereid kan hier haar steentje bijdragen. Onder meer via werkplekieren in beroepstechnische opleidingen, stages in bedrijven en een vlotte leerkrachtenstroom tussen onderwijs en bedrijven kunnen beide werelden dichter naar elkaar toegroeien, hun expertise uitwisselen en een echte meerwaarde betekenen voor elkaar.

Steeds vaker gaan er stemmen op die erop wijzen dat het huidige onderwijs niet beantwoordt aan de economische noden van vandaag. Onderwijs heeft geen utilitair karakter en het is ook niet in staat om aan alle verzuchtingen van elke onderneming op de arbeidsmarkt van de 21ste eeuw te voldoen. Belangrijk is dat onze leerkrachten aan hun leerlingen de juiste competenties meegeven die nodig zijn om in de arbeidsmarkt hun rol op te nemen en dat zij bereid zijn om levenslang te leren.

Onderwijs, zoveel meer dan klaarstomen voor de arbeidsmarkt

Kan ons onderwijs dan geen bijdrage leveren aan onze arbeidsmarkt? Uiteraard kan en moet dat, maar de uitdaging bestaat erin om toekomstige werknemers - en ondernemers - de nodige bagage te geven om in te kunnen spelen op een veranderende economie en samenleving. Alleen zo kan je ook een innovatieve economie stimuleren.

Dit kunnen we waarmaken door jongeren breed te vormen, door jongeren basisvaardigheden en competenties aan te leren zodat zij de nodige flexibiliteit hebben om mee te evolueren met de arbeidsmarkt. Want dát is de opdracht van ons onderwijs: bijdragen tot de ontplooiing van de talenten en persoonlijkheden, tot een dynamisch mens- en maatschappijbeeld, tot jongeren die een open geest hebben, met beide voeten in de samenleving staan en die bereid zijn tot levenslang en levensbreed leren. En net daardoor beschikken zij over een wendbaarheid die van een groter nut is voor de arbeidsmarkt dan bij een louter utilitair onderwijs.

Werkplekieren: een meerwaarde voor leerlingen en bedrijven

Binnen deze totale ontwikkeling van de leerling dient er naast een persoonlijke en sociale ontwikkeling ook ingezet te worden op een arbeidsgerichte ontplooiing. De basisvaardigheden en competenties van jongeren kunnen onder meer opgebouwd worden door hen vaker in contact te brengen met het bedrijfsleven en de werkvloer.

Zo kan er voor beroepstechnische richtingen meer ingezet worden op het zogenaamde werkplekleren, dat enkele tastbare voordelen heeft. Het biedt jongeren immers de kans om de op school geleerde kennis en vaardigheden onmiddellijk in de praktijk toe te passen en om in levensechte situaties problemen te analyseren en oplossingen te zoeken. Maar daarnaast krijgen ze ook de mogelijkheid om de professionele werksfeer op te snuiven en te voelen welke attitudes van belang zijn in een werkcontext.

Binnen het GO! is werkplekleren al sinds 2005 een vast onderdeel van de lessentabellen in de derde graad van alle richtingen TSO en BSO. Zo bijvoorbeeld, volgen de leerlingen van de derde graad elektromechanica van het KTA Pro Technica in Halle wekelijks les bij Audi in Brussel.

En ja, het klopt dat in de huidige omstandigheden het organiseren van werkplekleren misschien niet de prioriteit is voor bedrijven, terwijl het net een grote opportuniteit is en een mogelijk instrument om het technisch en beroepsonderwijs de nodige herwaardering te geven die zij verdienen.

Stages, niet enkel nuttig voor leerlingen

Ook voor andere, niet-technisch georiënteerde opleidingen zijn stages waardevol. Een stage is een logische voortzetting van het principe van de 'brede open school' en een manier om competentiegericht onderwijs te bieden in een authentieke leeromgeving. Zinnige stages gaan bovendien ook verder dan het verwerven van vakinhoudelijke (praktijk)kennis, maar ze dragen vaak bij tot de volledige ontplooiing van de jongeren, zoals op het vlak van burgerschap.

Ook leerkrachten moeten meer aangemoedigd worden om hun kennis te vervolledigen in de bedrijfswereld. Leerkrachten de kans geven stage te laten lopen bij bedrijven geeft lesgevers de mogelijkheid beter te begrijpen welke kennis, vaardigheden en attitudes relevant zijn voor de jongeren en om de dagelijkse werkpraktijk in de lessen te brengen. Inzetten op dergelijk nascholingsbeleid laat hen tevens toe de evoluties van het arbeidsmilieu op te volgen, hun leerstof te updaten en hun netwerk te vergroten.

Praktijkkennis en ervaring delen als leerkracht

Het onderwijsveld heeft alle moeite om vacatures voor technische en praktijkvakken in te vullen. Scholen hebben nood aan lesgevers die hun ervaringen en expertise uit het bedrijfsleven voor de klas willen delen met jongeren. Er moet dus werk gemaakt worden van een grotere instroom van leerkrachten uit de private sector. Door de anciënniteit overdraagbaar te maken en flexibele oplossingen te zoeken voor problemen met de opleidingsvereisten kunnen deze mensen aangemoedigd worden om een job in het onderwijs te vinden.

En waarom zouden we niet vaker gastdocenten uit de bedrijfswereld uitnodigen of mensen hun loopbaan in het bedrijfsleven laten combineren met het leerkrachtenberoep?

Ook het beroep van leerkracht een algemene herwaardering geven, moet ons helpen om het tanend lerarenkorps aan te vullen. Dat kan door een grotere werkzekerheid, meer aandacht voor opleiding en extra carrièrekansen binnen de job te creëren.

Conclusie

Samenvattend kan gesteld worden dat verregaande samenwerking tussen onderwijs en de arbeidsmarkt toelaat om: (1) tot een actieve uitwisseling tussen scholen en bedrijven te komen, (2) de drempel tussen de schoolbanken en werkvloer te verlagen, (3) de opleiding in de scholen kwaliteitsvoller te maken door een verfrissende input uit het bedrijfsleven, (4) opleidingen bedrijfsrealistischer in te vullen zodat deze beter aansluiten bij onze arbeidsmarkt en (5) bij te dragen tot de brede open school.

Het is duidelijk dat inzetten op een goede relatie tussen onderwijs en het bedrijfsleven, met respect voor de autonomie van het onderwijs, een win-winsituatie voor beiden is, en dat zowel de onderwijswereld als bedrijven op deze manier hun sociaal engagement ten aanzien van de maatschappij in de verf kunnen zetten.

Bio

Raymonda Verdyck is afgevaardigd bestuurder van het GO!. Ze begon haar professionele loopbaan als leerkracht zedenleer en maakte later de overstap naar een ambtenarenloopbaan bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap waar ze verschillende functies uitoefende. Na een tussenstop bij Toerisme Vlaanderen, werd

Raymonda afgevaardigd bestuurder van het onderwijs van de Vlaamse gemeenschap. Haar missie is kinderen hun talenten helpen te vinden. Daarbij gaat het niet alleen meer over de kwaliteit van het onderwijs, over het overbrengen van kennis of het voorbereiden op verdere studies of werk. Het gaat meer dan ooit over het ontwikkelen van de persoonlijkheid, zodat de jongere straks in staat is zich voortdurend aan te passen aan de nieuwe noden, zonder zichzelf daarbij te verliezen.

Nuttige links

www.g-o.be